

Distans təhsil: müasir dövrün tələb etdiyi sahələr hansılardır?

Distant təhsil (onlayn tədris) son illərdə global miqyasda əsas təhsil modellərindən birinə çevrilib. İnternet infrastrukturunun güclənməsi, rəqəmsal platformaların inkişafı və təhsil resurslarına çevik çıxış imkanlarının artması bu modelin tətbiq sahəsini xeyli genişləndirib. Distant təhsilin üstünlükləri - məkan sərbəstliyi, vaxt elastiqliyi, geniş auditoriyaya çıxış, maliyyə qənaəti - onu həm formal, həm də qeyri-formal təhsil proseslərinin ayrılmaz hissəsinə çevirir.

SİA mövzu ilə bağlı araşdırma edib. Aşağıda distant təhsilin geniş şəkildə tətbiq oluna bildiyi əsas sahələrin ətrafı təhlili verilir:

Ali təhsil (bakalavr, magistratura, doktorantura)

Bu sahə distant təhsilin ən geniş istifadə olunduğu istiqamətdir.

Niyə mümkündür?

- Musiqi nəzəriyyəsi
- Vokal məşqləri
- Fotoqrafiya
- Kino və montaj dərsləri
- Rəqəmsal alətlərin artması yaradıcı sahələri distant formata tam uyğunlaşdırıb.

Psixologiya və konsultasiya hazırlığı

Psixoloji təhsil və təlimlərdə distant model geniş yayılıb.

Tətbiq sahələri:

- Psixologiya üzrə nəzəri kurslar
- Konsultasiya texnikaları
- Ailə psixologiyası
- Kouçinq və psixoterapiya təlimləri

Teoriyaya əsaslanan fənlərin çoxu rəqəmsal formada tam keçilə bilər. Universitetlərə qəbul olunmaq istəyən beynəlxalq tələbələr üçün əlçatanlıq artır. Magistr və doktorantura səviyyələrində distant seminarlar, tədqiqat rəhbərliyi effektivdir.

Misallar:

- Humanitar fənlər
- İqtisadiyyat və idarəetmə
- İT ixtisaslar
- Marketinq, media, hüququn bəzi sahələri

Peşəkar inkişaf və sertifikat proqramları

Qısa müddətli kurslar distant format üçün uyğun təhsil növlərindən biridir.

Sahələr:

- Layihə idarəetməsi
  - Data analiz, proqramlaşdırma
  - Maliyyə və audit sertifikatları
  - HR, rəhbərlik və menecment kursları
- Bu kurslar işçilərin iş yerindən ayrıldıqdan özünü inkişaf etdirməsinə şərait yaradır.

İT və rəqəmsal bacarıqların tədrisi

Distant təhsilin ən uğurlu tətbiq sahəsidir.

- Nəyi öhatə edir?
- Proqramlaşdırma dilləri
- UX/UI dizayn
- Kibertəhlükəsizlik
- Data science
- Süni intellekt

İT sahəsində praktik çalışmalar onlayn laboratoriyalar və simulyatorlarla rahat şəkildə həyata keçirilir.

coğrafiya və digər nəzəri dərslər.

Xarici dil tədrisi

Onlayn dil təhsili artıq ənənəvi metodlardan daha populyar sayılır.

Səbəblər:

- Canlı video dərslər
- Tələffüz analiz proqramları
- Əcnəbi müəllimlərlə dərslər imkanı
- Təkrarlama və öz sürəti ilə öyrənmə
- İngilis, alman, türk, rus dilləri üzrə minlərlə platforma fəaliyyət göstərir.

Orta təhsil (məktəb fənləri)

COVID-dən sonra distant məktəb təhsili modelləri çox geniş yayılıb.

Tətbiq olunduğu hallar:

- Sağlamlıq və ya sosial səbəblərlə məktəbə gedə bilməyən şagirdlər
- Evdə təhsil modelləri
- Müəllim çatışmazlığı olan kənd və rayon məktəbləri üçün distant dərslər
- Repetitor xidmətləri
- Fənlər: riyaziyyat, kimya, fizika, tarix,

Tibb və səhiyyə üzrə nəzəri təhsil

Tibbi təhsildə bəzi mərhələlər xüsusi təcürübə tələb etsə də, nəzəri blokların böyük hissəsi distant şəkildə keçilə bilər.

Distans şəkildə verilə bilən bölmələr:

- Anatomiya nəzəriyyəsi
  - Fiziologiya nəzəriyyəsi
  - Farmakologiya
  - Tibb etikası
  - Tibb bacıları üçün nəzəri dərslər
- Praktik məşğələlər üçün isə virtual simulyatorlar geniş istifadə edilir.

İncəsənət və yaradıcılıq sahəsi

Bir çoxları düşünür ki, bu sahələr yalnız ənənəvi şəkildə mümkündür, lakin distant format da geniş tətbiq olunur.

Mümkün olan istiqamətlər:

- Rəsm və rəqəmsal illüstrasiya

(müəllimə yönümlü)

Biznes, marketinq və sahibkarlıq

Bu sahələr distant təhsilin ən praktik və tələb olunan istiqamətlərindəndir.

Mövzular:

- Rəqəmsal marketinq
  - SMM
  - Satış və müştəri psixologiyası
  - Startap menecmenti
  - Biznes planlaşdırma
- Şirkətlər öz əməkdaşları üçün də onlayn korporativ təlimlər təşkil edir.

Dövlət qulluğu və hüquq üzrə hazırlıq

Distant format hüquqi nəzəriyyənin çox hissəsinə uyğundur.

Mümkün istiqamətlər:

- Dövlət qulluğuna hazırlıq
- Qanunvericilik üzrə tədris
- Əmək, vergi, mülki hüquq üzrə kurslar
- Məhkəmə təcrübəsi simulyasiyaları (onlayn)

Distant təhsil artıq yalnız alternativ deyil, müasir təhsil sisteminin təməl elementlərindən biridir. Onun tətbiq sahələri:

- nəzəriyyə üstünlük təşkil edən bütün fənlər
- rəqəmsal alətlərlə işləyə bilən praktiki sahələr
- qısa müddətli peşəkar inkişaf proqramları
- məktəb, ali təhsil və əlavə təhsil sistemləri

Ayşən Vəli